

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ה' כסלו תשע"ח | דף היומי בבלי: מכות יח.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד סעיף ט'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 100 סימן רע"ב.
מוסר: פרק א' כלל הדברים עד תחילת פרק ב'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק א משנה ה' עד משנה ז'.

ענייני דיומא

מתי אומרים 'קידוש לבנה' כחלק מלימוד הגמרא?

לומד את דברי הגמרא (סנהדרין מב, א) או הטור (או"ח תכו), שבהם מופיעה ברכת הלבנה, ואומר את נוסח הברכה בשם ומלכות כחלק מהלימוד. והפוסקים (בית יוסף ודרכי משה) הביאו את דברי המהרי"ל, שאם התרחש ליקוי לבנה לפני סוף זמן ברכת הלבנה אין לברכה לאחר מכן, כיון שמשעת הליקוי הולך אור הלבנה ופוחת, ושעה זו נחשבת כאמצע החודש; וכן כתב הלבוש, ויש שחולק על כך, והגר"ח קניבסקי כתב שיש להחמיר כדעת המהרי"ל. [שו"ע תרכו, ג, משנ"ב יז-יט, שעה"צ, יז, וביה"ל ד"ה ולא; ביאורים ומוספים דרשו, 35 ו-40]

סוף זמן 'קידוש לבנה' - ברכת הלבנה - בכל חודש: לדעת המחבר ואחרונים נוספים - באמצע החודש, דהיינו בתום חמש עשרה יממות מרגע ה'מולד'; ולדעת הרמ"א - קרוב לשש שעות קודם לכן, בזמן בו נשלמת מחצית של מחזור הלבנה, הנמשך כעשרים ותשע יממות ומחצה. ולמעשה, רשאים אף בני אשכנז לברך ברכת הלבנה עד תום חמש עשרה יממות מהמולד, כיון שיש מהפוסקים שכתבו שניתן לברך אף בלילה של היממה השש עשרה מהמולד, ואם כי אין להקל כדעתם, יש לצרפה לדעת המחבר הנ"ל כדי להקל ולברך בשש השעות האחרונות של היממה החמש עשרה. ובמטה אפרים הוסיף שמנהג העולם שמי שלא בירך את הלבנה עד ליל ט"ז,

הדף היומי בהלכה

האם ניתן לקדש על יין לבן?

על יין לבן, ויש להקפיד על כך במיוחד ביין לבן מאד. ואם היין הלבן הוא 'חמר מדינה' - ניתן לקדש ולהבדיל עליו אף לדעת המחמירים, (ראה שו"ע לקמן, ט). ויש מפוסקי זמננו שהורו כי מזיגת מעט יין אדום ללבן עד שמראהו הופך לאדום, מועילה אף לדעת המחמירים. [שו"ע ערב, ד, משנ"ב י-יב, ושעה"צ כ; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

נאמר בספר משלי: "אַל תִּקְרָא יַיִן פִּי יִתְאַדָּם", ופירושו - אל תתן עיניך ביין שמראיתו אדומה. ולמדו חכמים מכך, שהיין האדום משובח מן הלבן, ולכן מצוה לקדש ולהבדיל על יין אדום. אולם, כשאין יין אדום, או שהלבן משובח יותר - ניתן לתחילה לקדש על יין לבן. ויש מהראשונים שסוברים שייין לבן פסול אף בדיעבד; והמנהג כדעה הראשונה, אך כאמור, לכתחילה אין לקדש

הדף היומי בהלכה

איזו כמות מים ניתן להוסיף ליין של קידוש?

האחרונים נחלש טעם היין, ונחלקו הפוסקים בנוגע לכמות המים שניתן להוסיף עליו ולא ולא יבטל ממנו 'שם' יין. יש שכתבו שניתן להוסיף עד שהמים יהיו שליש מהתערובת, ויש שכתבו כי די בכך שהיין מהווה רוב בתערובת. [שו"ע ערב, ה, ומשנ"ב טז; ביאורים ומוספים דרשו, 13-14; וראה שם עוד]

בעבר, היה מקובל לערב ביין כמות גדולה של מים, עד שהיין היווה רק רבע מהתערובת, וכל התערובת נחשבה כיוין. והיו מקומות שבהם היה מקובל לערב כמות גדולה יותר, ואף במקומות אלו נחשבה כל התערובת כיוין, משום שהמים נועדו להטעים את היין ולעשותו ראוי לשתיה בהתאם למקובל במקום; ובתנאי שכמות היין שבתערובת היתה לפחות מעט יותר משביעית. אולם, בדורות

מדוע פיסטור אינו נחשב כבישול לענין יין לקידוש?

- ראוי לקדש על יין בלתי מבושל; ויש שכתב שאם היין הבלתי מבושל אף הוא משובח, אף אם המבושל משובח ממנו- גם כן יש להחמיר. ופיסטור - הגם שהוא מבוצע בדרגת חום גבוהה מאד - אינו נחשב כבישול לענין זה, כיון שאינו פוגם בטעמו של היין ובריחו. [שו"ע ערב, ח, משנ"ב יט, כא ו-כג, ושעה"צ לא; ביאורים ומוספים דרשו, 17 ו-21]

יין מבושל או ממותק - יש אומרים שהשינוי שנעשה בו אינו נחשב שינוי לרעה, ודינו ככל יין. ויש אומרים שהשינוי נחשב שינוי לרעה, ולכן ברכת היין שהכל, וכל שכן שאין מקדשים עליו, (לפחות בליל שבת, ראה שו"ע לקמן, ט); וביין ממותק - לדעתם - הפסול הוא אף בתערובת כלשהי של דבש או סוכר. והלכה כדעה ראשונה, שאינו נחשב שינוי לרעה. אך כשאין הבדל באיכות היין

כיצד 'שותים' דברי תורה בצמא?

אזי אף אם יבקשו להשמיע באוזניו דברי תורה שהם כפנינים ומרגליות - לא יאבה לשומעם, ואף יזלזל בהם חלילה. אבל הצמא לדברי תורה, אזי אף אם יאמרו לו הלכות פסוקות ללא טעם, ושאין בהם כל חידוש - די בכך שיוודע שהדברים אמת וכבר נפשו חושקת בהם כאילו היו פלפולים נאים ומזהירים. [רבנו יונה אבות א, ד]

נאמר במסכת אבות: "יהי ביתך בית ועד לחכמים... והוי שותה בצמא את דבריהם". מהי השתייה בצמא? מפרש רבנו יונה על פי הכתוב בספר משלי: "נִפְּשׁ שִׁבְעָה תָבוֹס נֶפֶת, וְנִפְּשׁ תְּעָה קַל מֵרֶמֶתוֹק", דהיינו, נפש שבעה ממאכלים, תרמוס כביכול ברגליה אף מאכלים ערבים במיוחד, ונפש רעבה תחפוץ אף במאכל מר ונחשב בעיניה למתוק. וכך בדברי תורה - אדם שכביכול שָׁבַע מדברי תורה, רח"ל, ואינו חפץ בהם,

מיטתו של המהרש"א הונחה על הרצפה כמו שביקש, והנה לחרדת כל הצועדים הוא קם לפתע, התיישב על מיטתו והחל לעיין בספריו כאילו היה בין החיים!

לרגל יום ההילולא שחל היום

אגדות, וכאשר יגיעו למקום הכנסייה יניחו את מיטתו על הקרקע. בעת ההלוויה ליווה קהל רב מאוד את המהרש"א בדרכו האחרונה אל מקום מנוחתו, וכאשר הגיעו לקרבת הכנסייה החלו פעמוניה להרעיש. מיטתו של המהרש"א הונחה על הרצפה כמו שביקש, והנה לחרדת כל הצועדים הוא קם לפתע, התיישב על מיטתו והחל לעיין בספריו כאילו היה בין החיים! הכמרים ההמומים שצפו בלוויה לא הבינו כיצד זה יתכן, אך היהודים שידעו שרבים הוא איש אלוקים קדוש ונורא הבינו שנס עומד להתרחש. ואכן כך היה - עם כל דפדוף בחיבוריו שחיבר החלה הכנסייה לשקוע באדמה יותר ויותר עד שנבלעה באדמה כאילו לא הייתה. באותו הרגע עצם המהרש"א את עינו וחזר למשכבו.

הרב אברהם פוקס

מסופר על לוויית המהרש"א (סיפור זה מופיע גם בספרי ברסלב שסיפרו ר' נחמן מברסלב לבתו בעת שחלתה) שבקהילת אוסטראה סבלו היהודים רבות מן הגויים המקומיים, ואחת הגזירות הקשות שנגזרו עליהם הייתה שכל לווייה שיצאה לבית העלמין היהודי חייבת לעבור דרך בית התיפלה (הכנסייה) של הגויים. ליהודים לא הייתה ברירה והם נאלצו לעשות זאת. בכל פעם כשעברו שם, היו מקבלים מנה אחת אפיים של צעקות, גידופים ואף הכאות מצד הכמרים. בכנסייה זו פעלו גם כוחות כישוף שהשפיעו על כל העוברים סמוך לה והעלו בהם מחשבות כפירה ועבודה זרה. כשהגיע זמנו של המהרש"א להיפטר מן העולם, ציווה לאנשיו שכאשר ילוו אותו לקברתו יניחו על מיטתו את ספריו שחיבר - 'חידושי הלכות' ו'חידושי

רבי חיים שמואלביץ היה חולה מאוד בגרונו. הוא הלך לרופאים והללו גילו ל"ע, שיש לו את המחלה הקשה במיתרי הקול. הרופא אמר: "ספק אם אוכל לנתחך ולהצילך".

הסיפור על מחלתו של רבי חיים שמואלביץ שהתגלה בהספדו על רבי אליהו לופיאן זיע"א

"וַיִּכְרַמְנֵי ה' בְּגִלְגָלָה" (בראשית ל', כ"ז)

ביותר, גם אם אצליח, הרי שלא תוכל עוד לדבר ולהפיק קול מגרוךך".
שמע רבי חיים את הדברים, והלך להתייעץ עם רבינו, ר' אליהו לאפיאן, מה עליו לעשות: "עכשיו ביכולתי לדבר, אם כי, כמובן, זה כואב, האם עלי לעשות ניתוח כזה שיציל את חיי, אך יטול ממני את כוח הדיבור?"
ענה לו רבינו: "אינני יכול לתאר לעצמי שהריבוננו של עולם לא יתן לר' חיים סטוצ'ינר לומר עוד שיעורים. יש עוד כל כך הרבה תורה ומוסר שעליך למסור בעולם". (כותבי תולדות חיי מציינים שעד לאותו זמן, אכן רבי חיים התרכז בעיקר בשיעורי תורה, ומאז התחיל לדרוש במוסר באופן סדיר).
באותה הזדמנות ביקש רבינו מרבי חיים את שם אמו, ואמר לו שיתפלל עבורו. רבי חיים המשיך במתן השיעורים. כשחזר לפרופ' לבדיקה חוזרת ולקביעת דיאגנוזה, למרבה הפלא והתדהמה, נמצא גרונו של רבי חיים נקי לגמרי מכל מחלה, עד כי הפרופ' הסתפק אם אמנם זהו אותו חולה שבא אליו כמה ימים קודם לכן...

(מתוך ר' אליה)

בהספד שנשא ראש ישיבת "מיר" הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל על רבי אליהו לופיאן זיע"א אמר: לפני שמונה שנים הייתי חולה מסוכן. היודעים אתם מי הצילני? אלו תפילות הצילוני? תפילותיו של רבינו רבי אליהו לופיאן זצוק"ל. לא אוכל לפרט אבל יודע אני שתפילותיו הצילוני. מעולם לא הודיתי לו על כך, עתה עושה אני זאת בפרהסיא".

לאחר ששמעתי את הדברים, מספר הרב דוד יוסף שלוסברג, סקן הייתי לדעת מה סתם רבי חיים באומר: "לא אוכל לפרט..." חקרתי ודרשתי עד שהגעתי לר' אריה מאיר וילנסקי מפלורידה, נכדו של רבינו. סיפרתי לו על ההספד של רבי חיים ושאלתיו אם יודע הוא למה התכוון הרב.
"אכן", השיבני הנכד, "יודעים אנו במשפחה פשרם של דברים".

וכך סיפר ר' אריה מאיר: שמונה שנים קודם לכן, רבי חיים היה חולה מאוד בגרונו. הוא הלך לרופאים ואלו גילו, ל"ע, שיש לו את המחלה הקשה ר"ל, במיתרי הקול. הרופא אמר: "ספק אם אוכל לנתחך ולהצילך. במקרה הטוב